

Statsadvokaten for
Særlig Økonomisk og International Kriminalitet
Kampmannsgade 1
1604 København V

24. august 2015

Ref. KAR

J.nr. 6919-0083

Anmodning om politimæssig efterforskning af Andelskassen J.A.K. Slagelse

Finanstilsynet skal hermed anmode Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om at indlede politimæssig efterforskning med henblik på, at der bliver rejst tiltale mod

Andelskassen J.A.K. Slagelse
Løvegade 63
4200 Slagelse
CVR-nr. 79399612

FINANSTILSYNET

Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

for overtrædelse af § 6, stk. 2, § 7, stk. 1, § 12, stk. 1-5, § 13, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1, 2 og 4, og § 25, stk. 1-4, i lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme, jf. lovbekendtgørelse nr. 1022 af 13. august 2013, som ændret ved lov nr. 268 af 25. marts 2014 og lov nr. 403 af 28. april 2014 (hvidvaskloven).

1. Baggrund

Andelskassen J.A.K. Slagelse (herefter andelskassen) er et mindre pengeinstitut med hovedsæde i Slagelse samt tre meget små filialer i henholdsvis Thisted, Nykøbing Mors og Brenderup. Andelskassen har i alt 17 fuldtidsansatte og ca. 4.600 kunder, herunder både privat- og erhvervskunder. Andelskassens samlede balance udgjorde ifølge årsrapporten fra 2014, 299.741 t.kr.

Hovedparten af andelskassens kunder har et lokalt tilhørsforhold i Slagelseområdet eller til en af de øvrige filialers lokalområder. Andelskassen oplyser dog, at den i de senere år har fået et større antal nye kunder uden særlig knytning til de nævnte områder, herunder bl.a. en række indlånskunder, som henvises via internetportalen Mybanker.dk.

Etableringen af nye kundeforhold sker som udgangspunkt på baggrund af et fysisk møde mellem andelskassen og kunden. Dette er dog ikke et krav hos andelskassen, og den oplyser, at der også etableres fjernkundeforhold,

hvilket anslås at være tilfældet i ca. 10 pct. af kundeforholdene. Andelskassen oplyser desuden, at den ikke betjener lejlighedskunder.

For så vidt angår produktudbud tilbyder andelskassen de fleste traditionelle former for indlåns- og udlånsprodukter samt transaktionskonti, herunder lønkonti med VISA/Dankort.

Andelskassen indgår ikke i pengeinstitutternes fælles clearingsystem. Derfor har den med henblik på udstedelse af betalingskort samt for at kunne gennemføre eksterne transaktioner indgået et samarbejde med [udeladt]. Dette indebærer, at der i [udeladt] er oprettet såkaldte skyggekonti for alle andelskassens kunder. Andelskassens transaktioner og clearing foretages på denne måde via [udeladt] aftaler med Nets og datacentralen SDC. [udeladt] fungerer efter det oplyste dog alene som facilitator i relation til transaktionerne for andelskassen og dens kunder.

Finanstilsynet foretog ved besøg den 30. juni 2015 inspektion hos andelskassen, i henhold til § 34, stk. 1, i hvidvaskloven.

Inspektionen var indkaldt ved brev til andelskassen af 23. juni 2015 (**bilag 1**) og havde til formål at undersøge, om andelskassen overholder hvidvaskloven og de regler, der er udstedt i medfør heraf samt gældende EU-forordninger på hvidvaskområdet.

Inspektionen foregik på andelskassens adresse i Slagelse. Fra andelskassen deltog [udeladt]. Fra Finanstilsynet deltog [udeladt].

Andelskassen havde forud for inspektionen fremsendt kopi af forretningsgange og liste over alle andelskassens kunder i Slagelse-filialen. Derudover modtog Finanstilsynet under inspektionen andelskassens eventuelle dokumentation for kundelegitimation på baggrund af udtagne stikprøver, ligesom Finanstilsynet efter inspektionen har haft korrespondance med andelskassen med henblik på at afklare udestående spørgsmål.

Finanstilsynet har på baggrund af inspektionen og det modtagne materiale vurderet, at andelskassens forebyggende foranstaltninger til forebyggelse af hvidvask af udbytte og terrorfinansiering er helt utilstrækkelige og har derfor valgt at indgive politianmeldelse uden, at der forinden er udarbejdet inspektionsrapport til andelskassen.

Finanstilsynet har den 8. juli 2015 sendt udkast til politianmeldelsen i høring hos andelskassen, og Finanstilsynet har den 22. juli 2015 modtaget andelskassens skriftlige bemærkninger (**bilag 6.1**) hertil samt en række supplerende bilag (**bilag 6.2–6.17**).

2. Sagens faktiske omstændigheder

Finanstilsynet har som led i hvidvaskundersøgelsen konstateret følgende faktiske forhold hos andelskassen:

2.1. Risikostyring på hvidvaskområdet

Andelskassen har ikke udarbejdet en vurdering af risikoen for at blive misbrugt til hvidvask af udbytte og terrorfinansiering eller fastlagt en risikostyringspolitik. Der findes ej heller procedurer for intern kontrol med henblik på at sikre, at kravene på hvidvaskområdet overholdes.

Der er ingen procedurer til sikring af en betryggende ledelsesrapportering på hvidvaskområdet, hverken for så vidt angår periodiske rapporter eller eventuelle ad hoc rapporter. Andelskassen har under inspektionen oplyst, at der ved udgangen af 2014 er foretaget rapportering til bestyrelsen, men har efterfølgende pr. e-mail af 3. juli 2015 (**bilag 5.1**) oplyst, at der ikke er udarbejdet en sådan rapportering.

Andelskassen har i e-mailen af 3. juli 2015 også vedhæftet kopi af en e-mail af 7. januar 2015 (**bilag 5.2**) sendt fra andelskassens [udeladt] til bestyrelsen for andelskassen. Denne indeholder brancheforeningen Lokale Pengeinstitutters (herefter LOPI) paradigmer til forretningsgange m.v. Det følger af denne e-mail, at andelskassen har været bevidst om hvidvasklovens krav, herunder at der bør være procedurer for risikostyring, samt forretningsgange på området, idet der fremgår følgende af e-mailen:

”Vi er ikke i tvivl om at dette kommer på et meget ubejlejligt tidspunkt. Men det er lovpligtigt, og noget Andelskassen skulle have implementeret for mange år siden. Som pengeinstitut skal Andelskassen have interne regler og et uddannelsesprogram der omhandler Legitimationskrav, Registreringskrav og intern kontrol.”

Andelskassen har efterfølgende ikke foretaget yderligere opfølgning på e-mailen.

2.2. Hvidvaskansvarlig

Der foreligger ingen skriftlig dokumentation for, hvem der er udpeget som hvidvaskansvarlig, ligesom der ikke er udarbejdet funktionsbeskrivelse for den hvidvaskansvarlige.

Andelskassens [udeladt] oplyste under inspektionsbesøget, at [udeladt] indtil udgangen af maj 2015, hvor han fratrådte sin stilling, har været udpeget som hvidvaskansvarlig. [udeladt] oplyste endvidere, at det ”nok” var ham, som nu var fungerende hvidvaskansvarlig, men at dette ikke var med-

delt medarbejderne, som formentlig regnede med, at det var [udeladt], som var hvidvaskansvarlig.

I andelskassens høringsvar til Finanstilsynet (**bilag 6.1**) er det i strid med de af [udeladt] angivne oplysninger oplyst, at [udeladt] er hvidvaskansvarlig, og at det kontinuerligt har været [udeladt], som har haft denne rolle, idet [udeladt] tiltrådte den 1. juni 2015, og [udeladt] først fratrådte den 26. juni 2015. Der foreligger ikke dokumentation herfor.

2.3. Skriftlige interne regler

Andelskassen har ingen reelle eller operationelle forretningsgange på hvidvaskområdet.

Forud for inspektionen har andelskassen fremsendt et to-siders dokument "Forretningsgang for at sikre overholdelse af hvidvaskningsreglerne" (**bilag 2**), samt kopi af LOPI's tidligere paradigmer til forretningsgange på hvidvaskområdet fra 2013 (**bilag 3.1–3.4**).

Det følger af "Forretningsgang for at sikre overholdelse af hvidvaskningsreglerne", at forretningsgangen er udarbejdet for at imødekomme kravene i lov om finansiel virksomhed, hvilket i sig selv må anses for en misforståelse og en indikation af, at andelskassen ikke har forholdt sig til det lovgrundlag, hvorfra kravene udspringer.

Derudover foreslås det i dokumentet, at andelskassen fremover skal anvende LOPI's forretningsgange på hvidvaskområdet. Der foreligger imidlertid ingen forretningsgange, som er tilpasset andelskassens forretningsmodel, men alene uredigerede kopier af LOPI's paradigmer. Disse kan ikke betragtes som forretningsgange for andelskassen.

Andelskassens [udeladt] har oplyst, at "Forretningsgang for at sikre overholdelse af hvidvaskningsreglerne" er et dokument, som er fremlagt bestyrelsen til vedtagelse. Kopien, som er fremsendt til Finanstilsynet, er dog hverken dateret eller underskrevet. Finanstilsynet har på denne baggrund anmodet om dokumentation for bestyrelsens vedtagelse, men tilsynet har ikke modtaget denne.

I e-mailen sendt til bestyrelsen (se ovenfor under risikostyring) følger bl.a., at: "*Efter aftale fremsendes de forretningsgange indenfor hvidvask som vi agter at få implementeret nu i 2015. Hvis ikke andet hastende opstår, vil vedhæftede forretningsgange være tilpasset Andelskassens og klar til godkendelse på kommende bestyrelsesmøde [...]. De vedhæftede forretningsgange er endnu ikke godkendt af direktion og bestyrelse, men forventes klar og tilpasset indenfor den nære fremtid.*" (**bilag 5.2**).

Det følger af e-mailen, at efterlevelse af kravene på hvidvaskområdet, herunder implementering af forretningsgange, ikke har andelskassens prioritet. Andelskassen har i forlængelse heraf ikke fremlagt dokumentation for, at der efterfølgende er udarbejdet forretningsgange tilpasset andelskassens forretningsmodel, eller at bestyrelsen har godkendt disse.

Andelskassen har ingen skriftlige procedurer for medarbejdernes uddannelse og instruktion på hvidvaskområdet. Andelskassen har i sit høringssvar (**bilag 6.1**) anført, at den altid har haft fornødne forretningsgange på hvidvaskområdet, og den henviser til høringssvarets supplerende materiale (**bilag 6.2–6.17**). Andelskassen har oplyst, at disse er omdelt til andelskassens personale med instruks om, at reglerne skulle læses og følges.

Dokumenterne er ikke ledelsesgodkendt, og mange af dokumenterne er ligeledes ikke daterede. På den baggrund og henset til, at der ikke er sammenhæng eller struktur i det fremsendte materiale, er det ikke muligt at gennemskue, hvilke dokumenter, der reelt har været anvendt i andelskassen.

Der er med høringssvaret vedlagt en kopi af en 2-siders hvidvaskinstruks fra 2006 (**bilag 6.8**), et 1-sides udateret dokument "Legitimation i forbindelse med oprettelse af kundeforhold" (**bilag 6.7**), et andet 1-sides dokument "Legitimation" fra 2006, samt dokumentet "Stop hvidvask og terrorfinansiering" fra 2007 (**bilag 6.11**). Ingen af dokumenterne er opdateret i henhold til gældende hvidvasklovgivning.

Det øvrige supplerende materiale modtaget fra andelskassen udgør ikke reelle eller operationelle forretningsgange, idet der er tale om kopi af lovtekster og vejledninger m.v., som primært er blevet stillet til rådighed af Finansrådet til dets medlemmer. Der foreligger således ingen dokumentation for, at andelskassens ledelse eller den hvidvaskansvarlige har forholdt sig til materialet, eller at dette er tilpasset andelskassens forretningsmodel og implementeret som anvendelige forretningsgange.

2.4. Uddannelse og instruktion af medarbejdere

Andelskassen har oplyst, at denne benytter uddannelsesprogrammer fra Finanssektorens Uddannelsescenter. Andelskassen har dog ikke forholdt sig til, hvornår ledelse og medarbejdere skal gennemføre uddannelses- og instruktionsprogrammer, ligesom den ej heller har forholdt sig til, hvorledes der følges op på tilfælde, hvor medarbejdere ikke gennemfører uddannelsen.

Andelskassen kunne under inspektionsbesøget ikke oplyse hvilke medarbejdere, der havde gennemført uddannelsesprogrammet, men andelskassens [udeladt] oplyste, at en del af medarbejderne har gennemført uddan-

nelsesprogrammet en enkelt gang, og at der er nye medarbejdere, som endnu ikke har gennemført uddannelsen. I høringssvaret har andelskassen oplyst, at denne har dokumentation for, at "gamle" ansatte har gennemført uddannelsen, og at alle "nye" medarbejdere har erklæret, at de har gennemført uddannelsen. Dette har Finanstilsynet dog ikke modtaget dokumentation for.

Det er ikke et krav hos andelskassen, at medarbejdernes uddannelse løbende ajourføres. Andelskassen oplyser, at denne ved ændringer af hvidvaskloven orienterer medarbejderne via e-mail. Denne procedure har Finanstilsynet dog heller ikke modtaget dokumentation for.

2.5. Legitimation af kunder

Andelskassen kunne under inspektionsbesøget ikke fremvise skriftlige procedurer for kundeoprettelse og indhentelse af legitimation. Andelskassens [udeladt] oplyste, at der ved oprettelse af forretningsforbindelser med private kunder anmodes om billedlegitimation samt sundhedskort, men at der ikke i forbindelse med indhentelse af kundelegitimation foretages risikovurdering, og at der ej heller stilles yderligere krav til legitimationen i forbindelse med højrisikokunder, f.eks. distancekunder.

Andelskassen har oplyst, at omfanget af legitimationen, som påkræves ved oprettelse af erhvervskunder afhænger af, om der oprettes en kreditfacilitet til kunden. I tilfælde, hvor kunden tilbydes lån eller kreditter, stilles der krav om indhentelse af udskrift fra Erhvervsstyrelsen, seneste regnskab samt legitimation på de reelle ejere. Derudover skal de tegningsberettigede legitimeres. Ved oprettelse af indlån, herunder aftaleindlån for distancekunder formidlet via Mybanker.dk, stiller andelskassen alene krav om udskrift fra Erhvervsstyrelsen.

Andelskassen fører generelt ikke kontrol med, om pengeoverførsler i forbindelse med oprettelse af indlån fra distancekunder formidlet via Mybanker.dk stammer fra kundens egen konto eller fra tredjemand, ligesom der efter udløb af et aftaleindlån ikke stilles krav om, at indeståendet overføres til en konto i kundens navn. Dette er ikke i strid med loven men er forbundet med en øget risiko for misbrug til hvidvask af udbytte.

Andelskassen har ingen faste procedurer for opbevaring af dokumentation for indhentet kundelegitimation men har oplyst, at dokumentationen tidligere primært blev opbevaret i fysiske kundemapper og nu typisk indscannes elektronisk på kundesagen. Det er andelskassen hensigt, at al kundelegitimation med tiden skal være indscannet elektronisk, og andelskassen oplyser at have ansat en student til gennemførelse af dette arbejde.

Andelskassen har i forbindelse med afgivelsen af høringssvar eftersendt beskrivelser af procedurerne for legitimation ved kundeoprettelser (**bilag 6.5, 6.7, 6.8 og 6.11**). Af disse fremgår dog hverken datering, ledelsesgodkendelse eller anden indikation på, at der er tale om implementerede forretningsgange. Beskrivelserne er ikke opdaterede i henhold til gældende lovgivning og må endvidere betragtes som indholdsmæssigt helt utilstrækkelige.

2.6. Stikprøver

Finanstilsynet udtog som led i undersøgelsen 14 stikprøver blandt andelskassens privatkunder og 16 stikprøver blandt dens virksomhedskunder.

Andelskassen havde generelt problemer med at fremfinde dokumentationen på flere af disse kunder, og stikprøverne viste, at der blandt de 14 undersøgte privatkundeforhold ikke forelå tilstrækkelig legitimationsdokumentation i mindst seks tilfælde. Hertil kommer, at andelskassen ikke har kunnet oplyse hvilke kunder, der eventuelt måtte være etableret som distancekunder, og at sådanne kunder ikke ville kunne betragtes som behørigt legitimeret i henhold til den foreviste dokumentation.

Blandt de 16 undersøgte virksomhedskundeforhold fandt Finanstilsynet, at der i 11 tilfælde enten ikke forelå tilstrækkelig dokumentation for legitimation af virksomheden, oplysninger om virksomhedens ejer- og kontrolstrukturer eller legitimation af dens reelle ejere.

Særligt én af de udtagne stikprøver påkaldte sig Finanstilsynets opmærksomhed. Der var her tale om kundeforhold, hvor kunden [udeladt] efter det oplyste tegnes selvstændigt af en medarbejder i andelskassen. Af andelskassens samlede kundeoversigt fremgår, at den samme medarbejder, som tegner [udeladt], også er kundeansvarlig for [udeladt] konto. Andelskassen har således ikke procedurer, som forhindrer, at medarbejdere fungerer som kundeansvarlige for egne kundeforhold.

Med henblik på nærmere oplysninger om Finanstilsynets gennemgang af stikprøver henvises til "Liste over stikprøver af kundeforhold med Finanstilsynets bemærkninger" (**bilag 4.1**) samt "kopi af legitimationsdokumentation fra stikprøverne" (**bilag 4.2**).

2.7. Eksisterende kunder

Andelskassen har ikke kunnet oplyse, hvor mange af kunderne, som endnu ikke er legitimerede i henhold til hvidvasklovens krav men oplyste, at den i juni 2015 har sendt breve ud til nogle af andelskassens ikke-legitimerede kunder. Andelskassen har ikke et konkret overblik over, hvor mange kunder, som andelskassen havde sendt breve til, men skønnede, at

det var omkring 200 kunder. Kopi af brevene er vedlagt som (**bilag 6.12, 6.14 og 6.15**).

2.8. Formål og omfang

Andelskassen har oplyst, at der ikke indhentes oplysninger om formål med kundernes forretningsforbindelse eller omfanget heraf.

I forbindelse med oprettelse af aftaleindlån med løbetid på 3, 6, eller 12 måneder for distancekunder formidlet gennem Mybanker.dk, har andelskassen bemærket, at både formål og omfang er givet på forhånd. Der indhentes i ingen tilfælde oplysning om midlernes oprindelse.

Andelskassen har udarbejdet et nyt skema, "Kontante ind- og udbetalinger", til anvendelse i kassen ved kontante ind- og udbetalinger over 50.000 kr. Kunden skal i forbindelse med udfyldelse af skemaet bl.a. oplyse, hvor pengene kommer fra, eller hvad pengene skal bruges til, og om kunden handler på egne eller på andres vegne.

Andelskassen har ikke fastsat procedurer for, hvornår skemaet skal anvendes men det er ikke hensigten, at skemaet skal udfyldes ved alle transaktioner over 50.000 kr., men primært hvor andelskassen er i kontakt med ikke-kendte personer. Andelskassen har oplyst, at denne hidtil sjældent har spurgt nærmere ind til formålet med store kontante ind- og udbetalinger – formentlig en gang hvert halve år.

2.9. Overvågning, opmærksomheds-, indberetnings- og noteringspligt

Andelskassen har ikke udarbejdet en liste over indikatorer på eventuel hvidvask af udbytte eller finansiering af terrorisme (mistankeindikatorer). Andelskassens [udeladt] oplyste ved inspektionen, at eventuelle mistankeindikatorer ikke er drøftet med medarbejderne og henviste i den forbindelse til undervisningsmaterialet fra Finanssektorens Uddannelsescenter.

[udeladt] bemærkede desuden, at han havde en formodning om, at hans medarbejdere ville opdage mistænkelige transaktioner. Han henviste til støtte for dette til en sag, som blev drøftet internt i andelskassen, hvor en medarbejder fandt det mærkeligt, at en erhvervskunde, som har et rengøringsfirma og køber og sælger ejendomme, ofte hæver store kontante beløb - typisk over 100.000 kr. Sagen blev drøftet med kundens revisor, som oplyste, at det var en del af kundens forretningsmodel at foretage mange transaktioner i kontanter. Andelskassen vurderede på den baggrund ikke, at der var baggrund for at foretage sig yderligere.

Andelskassen har i tilknytning til sit hørings svar eftersendt kopi af Hvidvasksekretariatets vejledning fra 2008 om mistankeindikatorer for hvidvask (**bi-**

lag 6.13). Denne kan dog ikke betragtes, som en i andelskassen implementeret medarbejdervejledning.

Andelskassen foretog i 2014 en indberetning af en mistænkelig transaktion til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (herefter SØIK). Derudover har andelskassen oplyst, at denne for et par år siden har været i dialog med Slagelse Politi om mistænkelige transaktioner i to uafhængige sager. Der er i disse sager ikke foretaget notering af resultatet af de undersøgelser, som andelskassen foretog.

Der er ikke yderligere konkrete eksempler på, at medarbejderne har været opmærksomme på mistænkelige transaktioner, som har ført til videre undersøgelser og eventuel indberetning til SØIK. Andelskassen har i sit høringssvar dog oplyst, at den i efteråret 2014 foretog et udtræk (**bilag 6.17**) af kontantindsud i kassen for perioden 31. december 2013 til 30. september 2014, som var større end 95.000 kr. Andelskassen har oplyst, at udtrækket omfattede i alt 32 transaktioner, hvoraf 22 var egne interne posteringer. Af de resterende 10 kundetransaktioner var 6 indbetalinger ved check. Andelskassen har oplyst, at det begrænsede antal transaktioner ikke gav anledning til bemærkninger. Der foreligger foruden transaktionslisten (**bilag 17**) ingen anden dokumentation for denne stikprøvekontrol.

Andelskassen har ikke selv et overvågningssystem, men har oplyst, at overvågningen af kundernes transaktioner foretages af [udeladt] på baggrund af kundernes skyggekonti i sparekassen.

Andelskassen kunne ikke redegøre for, hvilken overvågning, der foretages af [udeladt], herunder hvilke matchkriterier der anvendes i overvågningen, ligesom andelskassen aldrig har modtaget en alarm fra [udeladt] på baggrund af overvågningen. Den manglende tilbagemelding fra [udeladt] har ikke givet andelskassen anledning til at vurdere, om der reelt foretages overvågning, og om overvågningen i givet fald er effektiv. Andelskassens [udeladt] bemærkede i tilknytning hertil, at han vurderer, at alle andelskassens kunder er "normale", og at der på denne baggrund ikke er grund til at tro, at der vil ske hvidvask af udbytte og terrorfinansiering.

Det er andelskassens formodning, at [udeladt] også sikrer, at andelskassen overholder forordninger indeholdende regler om finansielle sanktioner mod lande, personer, grupper, juridiske enheder eller organer, men kunne ikke i øvrigt redegøre for den screeningsproces, som [udeladt] foretager i forbindelse hermed.

3. Det retlige grundlag

3.1. Forretningsgange og uddannelse

I henhold til hvidvasklovens § 25, stk. 1, skal virksomheder omfattet af loven udarbejde tilstrækkelige interne regler om kundelegitimation, opmærksomheds-, undersøgelses- samt noteringspligt, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering, risikostyring, ledelseskontrol og kommunikation samt uddannelses- og instruktionsprogrammer for medarbejderne for at forebygge og forhindre hvidvask og terrorfinansiering. Derudover skal virksomhederne sørge for, at deres ansatte er bekendt med de pligter, som fremgår af hvidvaskloven, jf. lovens § 25, stk. 4.

3.2. Udpegning af ansvarlig person

Pengeinstitutter skal udpege en person på ledelsesniveau (hvidvaskansvarlig), der skal sikre, at virksomheden overholder pligterne efter loven, og de regler, der er udstedt i medfør heraf. Personen skal også sikre overholdelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oplysninger, der skal medsendes om betalere ved pengeoverførsler, og forordninger indeholdende regler om finansielle sanktioner mod lande, personer, grupper, juridiske enheder eller organer, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 2.

3.3. Legitimation faste kunder

I henhold til hvidvasklovens § 12, stk. 1, skal virksomheder omfattet af loven have kendskab til deres kunder, herunder kræve, at deres kunder legitimerer sig, når der optages en forretningsmæssig forbindelse med disse, herunder når der åbnes en konto eller et depot.

Hvis kunden er en fysisk person, skal legitimationen omfatte navn, adresse og CPR-nr. eller anden lignende dokumentation, hvis den pågældende ikke har et CPR-nr., jf. 12, stk. 2. Hvis kunden er en virksomhedskunde, skal legitimationen omfatte navn, adresse og CVR-nr. eller anden lignende identifikation, hvis den pågældende ikke har et CVR-nr. Derudover skal virksomhedskundens ejer- og kontrolstruktur klarlægges, og de reelle ejere skal legitimeres.

3.4. Distancekunder

Der stilles i hvidvaskloven krav om indhentelse af supplerende legitimation i forhold til fysiske personer, der ikke kommer fysisk til stede for at legitimere sig, jf. § 19, stk. 2. Det supplerende kan være:

- at der forlanges forevist yderligere legitimationsdokumenter,
- at der stilles krav om, at den første indbetaling i forbindelse med transaktionen sker ved en pengeoverførsel fra kundens konto i et pengeinstitut, hvor kunden så må formodes at have legitimeret sig,

- at kunden kontaktes telefonisk, idet telefonnummeret skal være kontrolleret f.eks. på de gule sider, eller
- at virksomheden sender kontrakt eller andet til den adresse, som kunden har opgivet, med anmodning om at returnere i underskrevet stand,
- at kundens oplysninger sammenholdes med oplysningerne i CPR-registeret.

3.5. Eksisterende kunder

Kravet om identifikations- og legitimationsoplysninger m.v. jf. § 12, stk. 1-5, gælder også for eksisterende kundeforhold, der er stiftet før lovens ikrafttræden 1. marts 2006, jf. hvidvasklovens § 12, stk. 8.

Det fremgik af Finanstilsynets foregående vejledning på hvidvaskområdet, at Finanstilsynet forventede, at de af loven omfattede virksomheder havde gennemført de nødvendige procedurer for alle kunder senest 1. januar 2009. Legitimationsproceduren for eksisterende kunder kunne foretages ud fra en risikovurdering. Finanstilsynet anser eksisterende kunder for ikke-legitimerede, såfremt virksomheden ikke kan fremvise tilstrækkelig dokumentation, jf. hvidvasklovens § 23, stk. 1.

3.6. Formål og omfang

Hvidvaskloven stiller krav om, at der skal indhentes oplysninger om hver kundes formål med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf, jf. § 12, stk. 4.

3.7. Politisk udsatte personer

Det følger af hvidvasklovens § 19, stk. 4, at de af loven omfattede virksomheder og personer skal

- 1) være i besiddelse af tilstrækkelige procedurer til at afgøre, om kunden er en politisk udsat person bosiddende i et andet land,
- 2) indhente den øverste daglige ledelses godkendelse ved etablering af forretningsforbindelser med sådanne kunder,
- 3) træffe rimelige foranstaltninger for at indhente oplysninger om formue- og indtægtskilderne, der er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen, og
- 4) løbende være opmærksomme på forretningsforbindelsen.

3.8. Tidspunktet for afslutning af legitimationsproceduren

Der stilles i hvidvaskloven krav om, at der ikke må etableres et fast kundeforhold, optages forretningsmæssig forbindelse eller udføres transaktioner for kunden, hvis kundelegitimationen ikke kan foretages, jf. § 13, stk. 2, 1. pkt. Hvis det ikke er muligt at gennemføre legitimationsproceduren, skal etableringen af kundeforholdet afbrydes uanset årsagen hertil. Virksomhe-

den skal samtidig overveje, om den skal underrette SØIK, jf. § 7, jf. § 13, stk. 2, 2. pkt. Kravet indebærer, at der er forbud mod at oprette anonyme konti, anonyme bankbøger eller konti under fiktive navne.

3.9. *Overvågning*

Det følger af hvidvaskloven, at kundeforholdet løbende skal overvåges efter etableringen heraf. Transaktioner, der gennemføres som led i kundeforholdet, skal overvåges for at sikre, at transaktionerne er i overensstemmelse med virksomhedens viden om kunden og kundens forretnings- og risikoprofil, herunder om nødvendigt midlernes oprindelse. Dokumenter, data eller andre oplysninger om kunden skal løbende ajourføres, jf. § 12, stk. 5.

3.10. *Opmærksomheds-, undersøgelses-, og underretningspligt*

I henhold til hvidvasklovens § 6, stk. 1, skal virksomheder omfattet af loven være opmærksomme på kunders aktiviteter, som på grund af deres karakter særlig menes at kunne have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Dette gælder især komplekse eller usædvanlig store transaktioner og alle usædvanlige transaktionsmønstre set i forhold til kunden samt transaktioner, der har forbindelse til lande eller territorier, hvor der i henhold til erklæringer fra Financial Action Task Force anses at være en særlig risiko for hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Formålet med de transaktioner, der er nævnt i § 6, stk. 1, skal undersøges, og resultaterne af en undersøgelse skal noteres og opbevares, jf. § 23.

Virksomheder omfattet af loven skal underrette SØIK om mistænkelige transaktioner, hvis mistanken ikke kan afkræftes på baggrund af en undersøgelse, og hvis mistanken vedrører finansiering af terrorisme eller vedrører hvidvask af udbytte fra andre lovovertrædelser, der har en strafferamme på mere end 1 år, jf. hvidvasklovens § 7, stk. 1.

4. **Finanstilsynets vurdering**

Det er Finanstilsynet vurdering, at overholdelse af hvidvasklovens krav ikke er ledelsesmæssigt forankret eller prioriteret i andelskassen.

Det er Finanstilsynet vurdering, at andelskassen har overtrådt hvidvasklovens § 25, stk. 1, ved ikke at have interne regler på følgende områder:

- kundelegitimation,
- intern kontrol,
- risikovurdering,
- risikostyring,
- ledelseskontrol og kommunikation,
- uddannelses- og instruktionsprogrammer

- kundelegitimation,
- opmærksomhedspligt,
- undersøgelsespligt,
- noteringspligt,
- indberetningspligt, og
- opbevaring af registreringer

Derudover har andelskassen ikke skriftlige interne regler om overholdelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordninger om oplysninger, der skal medsendes om betalere ved pengeoverførsler, hvor dette er relevant, og forordninger indeholdende regler om finansielle sanktioner mod lande, personer, grupper, juridiske enheder eller organer.

Idet andelskassen reelt ikke har udpeget en hvidvaskansvarlig og udarbejdet en funktionsbeskrivelse for denne, er det Finanstilsynets vurdering, at andelskassen overtræder hvidvasklovens § 25, stk. 2.

Finanstilsynet finder, at andelskassen ikke sikrer, at dennes ansatte er bekendt med de pligter, der fremgår af hvidvaskloven og derved overtræder lovens § 25, stk. 4.

Derudover vurderer Finanstilsynet på baggrund af de udtagne stikprøver, at andelskassen ikke har sikret, at dens privatkunder og virksomhedskunder bliver legitimeret i tilstrækkelig grad i henhold til hvidvasklovens § 12, stk. 1-3.

Finanstilsynet fandt i forbindelse med stikprøvegennemgangen endvidere et eksempel på et kundeforhold, hvor en af bankens medarbejdere fungerede som kundeansvarlig for eget kundeforhold. Finanstilsynet finder det bekymrende og anser det for meget problematisk, at andelskassen ikke har procedurer, som forhindrer dette. Eksemplet vidner efter Finanstilsynets opfattelse om, at andelskassen ikke blot mangler procedurer om intern kontrol, men at den i praksis også har et meget svagt og utilstrækkeligt internt kontrolmiljø.

Andelskassen har ej heller procedurer, som sikrer, at andelskassen indhenter oplysninger om kunders formål med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf, jf. hvidvasklovens § 12, stk. 4.

Andelskassen har ikke gennemført procedurer, som sikrer, at der foretages supplerende foranstaltninger, når der er tale om højrisikokunder, herunder distancekunder og politisk udsatte personer, jf. hvidvasklovens § 19, stk. 1, 2 og 4.

Andelskassen har overtrådt hvidvasklovens § 13 ved at oprette kundeforhold og gennemføre tjenester for kunden i sager, hvor kunden ikke er legitimeret i henhold til lovens §§ 12 og 19.

Finanstilsynet vurderer, at andelskassen ikke efterlever hvidvasklovens krav i § 6, stk. 1, om opmærksomhedspligt, idet der ikke er taget stilling til eventuelle mistankeindikatorer, og at opmærksomhedspligten alene har resulteret i fire undersøgelser af mistænkelige transaktioner siden hvidvasklovens ikrafttræden i 2006. Finanstilsynet finder, at andelskassen i forhold til disse ikke har opfyldt kravet til notering af undersøgelserne, jf. § 6, stk. 2. Derudover er det Finanstilsynets vurdering, at andelskassen har overtrådt hvidvasklovens § 7 om undersøgelsespligt ved ikke at underrette i en konkret sag, hvor mistanken ikke kan anses for afkræftet i tilstrækkelig grad, og ved ikke at underrette SØIK i to andre sager, hvor andelskassen i stedet har kontaktet lokalt politi.

Andelskassens manglende forståelse af hvidvaskreglerne afspejles også i håndteringen af den undersøgelse af kontantindskud over 95.000 kr., som andelskassen i sit høringsvar oplyser at have foretaget for perioden 31. december 2013 til 30. september 2014. Andelskassen forholder sig ikke til midlernes oprindelse eller til formålet med indbetalingerne men konstaterer alene hvor mange indbetalinger, der er foregået ved check. Andelskassen har foruden transaktionslisten desuden ingen dokumentation for den foretagne undersøgelse, og Finanstilsynet vurderer på baggrund heraf, at andelskassen ej heller i denne situation har efterlevet kravene til undersøgelses- og noteringspligt, jf. hvidvasklovens § 6, stk. 2.

Det er Finanstilsynets vurdering, at andelskassen ikke overholder hvidvasklovens § 12, stk. 5, da andelskassen ikke overvåger kundeforhold og transaktioner løbende. Andelskassen har en formodning for, at [udeladt] via SDC overvåger transaktionerne, men andelskassen har ikke kendskab til i hvilket omfang. Finanstilsynet finder, at en eventuel overvågning ikke kan anses tilstrækkelig, da denne ikke har resulteret i en eneste alarm, og der på denne baggrund ikke er foretaget en eneste undersøgelse af en mistænkelig transaktion.

Sammenfattende er det Finanstilsynets vurdering, at andelskassen desuagtet de påberåbte tiltag har helt utilstrækkelige foranstaltninger på hvidvaskområdet.

Finanstilsynet anser især den manglende risikostyring og ledelseskontrol for problematisk. Da andelskassen helt grundlæggende ej heller har udarbejdet en risikovurdering, og da den betragter alle sine kunder som "normale" uden nogen form for konkret stillingtagen eller risikoklassifikation af det enkelte kundeforhold, er det ikke muligt for andelskassen at overvåge kundefærd

og identificere udsædvanlige og mistænkelige transaktioner i overensstemmelse med lovens krav. Andelskassen har som følge heraf aldrig haft en reelt fungerende hvidvaskkontrol, og Finanstilsynet betragter de ovennævnte overtrædelser af hvidvasklovens centrale bestemmelser som meget grove.

--oo0oo--

[udeladt]

Bilag

Bilag 1. Finanstilsynets indkaldelse af 23. juni 2015.

Bilag 2. Forretningsgang for at sikre overholdelse af hvidvaskreglerne

Bilag 3.1 LOPI's paradigme til hvidvaskforretningsgang nr. 7.1

Bilag 3.2 LOPI's paradigme til hvidvaskforretningsgang nr. 7.2

Bilag 3.3 LOPI's paradigme til hvidvaskforretningsgang nr. 7.4

Bilag 3.4 LOPI's paradigme til hvidvaskforretningsgang nr. 7.6

Bilag 4.1 Liste over udtagene stikprøver af kundeforhold med Finanstilsynets bemærkninger

Bilag 4.2 Kopi af legitimationsdokumentation fra stikprøver

Bilag 5.1 Andelskassens e-mail af 3. juli 2015

Bilag 5.2 Kopi af andelskassens af e-mail af 7. januar 2015

Bilag 6.1 Andelskassens hørings svar af 22. juli 2015

Bilag 6.2 Bekendtgørelse af lov om hvidvask 2002

Bilag 6.3 Finansrådet Foranstaltninger om hvidvask

Bilag 6.4 Forretningsgang 2005 m bilag

Bilag 6.5 Forretningsgang 22-11-06 Hvidvask

Bilag 6.6 Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme 2006

Bilag 6.7 Legitimation i forbindelse med oprettelse af konti december 2006

Bilag 6.8 Instruks om forebyggende foranstaltninger 2006

Bilag 6.9 NOTAT Hvidvaskretningslinjer november 2006

Bilag 6.10 FRO 2007-019 Orientering om hvidvask retningslinjer fra FT

Bilag 6.11 Vejledning til medarbejdere 20070313

Bilag 6.12 Dokumentation hvidvask-forening 20071122

Bilag 6.13 Indikatorer på hvidvask

Bilag 6.14 Dokumentation hvidvask-privat konti 2009

Bilag 6.15 Dokumentation hvidvask-firma 20100127

Bilag 6.16 [Andelskassen JAK] Adgang til Læringsportalen - Hvidvask

Bilag 6.17 Kontrol af kontantindskud over 95 t.kr.